

การศึกษาในครั้งนี้มุ่งศึกษาปัจจัยเชิงเหตุที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมรับผิดชอบหน้าที่ของนักเรียนมัธยมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์ 3 ประการ ได้แก่ 1) เพื่อศึกษาว่านักเรียนที่อยู่ในสถานการณ์ที่แตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมรับผิดชอบหน้าที่ที่ต่างกันมากน้อยเพียงใด 2) เพื่อศึกษาว่านักเรียนที่มีจิตลักษณะที่แตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมรับผิดชอบหน้าที่ที่ต่างกันมากน้อยเพียงใด และ 3) เพื่อค้นหาตัวแปรที่เป็นสาเหตุที่สำคัญ ของพฤติกรรมรับผิดชอบหน้าที่ของนักเรียน โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 จากโรงเรียนรัฐบาลในสังกัดกรมสามัญศึกษาจากกรุงเทพมหานคร 2 โรงเรียน จำนวน 284 คน และต่างจังหวัด 2 โรงเรียน จำนวน 292 คน รวมทั้งสิ้น 4 โรงเรียน จำนวน 576 คน

การศึกษาคั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงความสัมพันธ์เปรียบเทียบ ที่แบ่งกลุ่มตัวแปรเป็น 5 กลุ่มตามประเภทของตัวแปร คือ 1) กลุ่มพฤติกรรมรับผิดชอบหน้าที่ 2 ตัวแปร ได้แก่ พฤติกรรมรับผิดชอบหน้าที่ในครอบครัว และพฤติกรรมรับผิดชอบหน้าที่ในโรงเรียน 2) กลุ่มสภาพแวดล้อมของนักเรียน 4 ตัวแปร ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนให้เหตุผล การปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนแบบประชาธิปไตย การได้รับการฝึกฝนให้ทำหน้าที่ และการมีแบบอย่างที่เหมาะสม 3) กลุ่มจิตลักษณะเดิม 4 ตัวแปร ได้แก่ สุขภาพจิตดี ความตระหนักในเรื่องหน้าที่ การมุ่งอนาคตควบคุมตน และความเชื่ออำนาจในตน 4) กลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ 2 ตัวแปร ได้แก่ ทศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบหน้าที่ และความตั้งใจที่จะมีพฤติกรรมรับผิดชอบหน้าที่ และ 5) ลักษณะชีวสังคม และภูมิลักษณ์ของผู้ตอบ รวมทั้งสิ้น 12 ตัวแปร เก็บข้อมูลโดยแบบสอบถามลักษณะมาตราประเมินรวมค่า 11 แบบวัด และให้เลือกคำตอบ 1 แบบวัด

การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ในการศึกษาค้างนี้ ได้กระทำหลายวิธีตั้งแต่การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ 3 ทาง แบบ 2 ทาง และแบบทางเดียว การวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณแบบโดยรวม และเป็นชั้น รวมทั้งการวิเคราะห์ผลเพื่อหากกลุ่มเสี่ยงที่ควรได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วนอีกด้วย ซึ่งการวิเคราะห์ผลเหล่านี้กระทำทั้งในกลุ่มรวม และกลุ่มย่อย 16 กลุ่ม เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐาน 5 ข้อ และเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนา

ผลการศึกษที่สำคัญมี 4 ประการดังนี้

ประการแรก ในการวิจัยนี้พบว่านักเรียนที่มีสภาพแวดล้อม คือ การได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนใช้เหตุผลมาก หรือ มีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนแบบประชาธิปไตยมาก หรือ การได้รับการฝึกฝนให้ทำหน้าที่มาก หรือ มีแบบอย่างที่เหมาะสมมาก เป็นผู้มีพฤติกรรมรับผิดชอบต่อนหน้าที่มากกว่า นักเรียนประเภทตรงข้าม พบผลเช่นนี้ในกลุ่มรวม และกลุ่มย่อย 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีภูมิลาเนาต่างจังหวัด และกลุ่มที่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวมาก

ประการที่สอง พบผลจากการวิจัยนี้ว่านักเรียนที่มีจิตลักษณะเดิม คือ มีสุขภาพจิตดีมาก หรือ มีความตระหนักในเรื่องหน้าที่มาก หรือ มีการมุ่งอนาคตควบคุมตนมาก หรือ มีความเชื่ออำนาจในตนมาก เป็นผู้มีพฤติกรรมรับผิดชอบต่อนหน้าที่มากกว่า นักเรียนประเภทตรงข้าม ซึ่งพบผลเช่นนี้ ในกลุ่มรวม และกลุ่มย่อยอีก 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่เป็นเพศหญิง กลุ่มที่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวน้อย และกลุ่มที่มีลำดับการเกิดเป็นบุตรคนแรก

ประการที่สาม จากผลการวิจัยนี้พบว่า เมื่อรวมกลุ่มตัวแปรทางสภาพแวดล้อม และจิตลักษณะเข้าด้วยกันเป็น 10 ตัวแปร สามารถทำนายพฤติกรรมรับผิดชอบต่อนหน้าที่ในครอบครัว และพฤติกรรมรับผิดชอบต่อนหน้าที่ในโรงเรียน ของนักเรียนในกลุ่มรวมได้ 47.9% และ 63.9% ตามลำดับ และพบว่าสามารถทำนายพฤติกรรมรับผิดชอบต่อนหน้าที่ในครอบครัวได้สูงที่สุด 66.5% ในขณะที่ทำนายพฤติกรรมรับผิดชอบต่อนหน้าที่ในโรงเรียนได้สูงที่สุดถึง 75.0% ในกลุ่มนักเรียนที่มีลำดับการเกิดที่ไม่ใช่บุตรคนแรก โดยพบว่าตัวทำนายที่สำคัญอันดับแรก ได้แก่ ทศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบต่อนหน้าที่ รองลงมาคือความตั้งใจที่จะมีพฤติกรรมรับผิดชอบต่อนหน้าที่

ประการสุดท้าย ผลจากการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่า กลุ่มที่ควรได้รับการพัฒนาเป็นอันดับแรก เนื่องจากมีพฤติกรรมรับผิดชอบต่อนหน้าที่ทั้ง 2 ด้าน คือ พฤติกรรมรับผิดชอบต่อนหน้าที่ในครอบครัวน้อย และพฤติกรรมรับผิดชอบต่อนหน้าที่ในโรงเรียนน้อย ได้แก่ กลุ่มนักเรียนที่เป็นนักเรียนชาย และกลุ่มนักเรียนที่มีผลการเรียนไม่ดี

ข้อเสนอแนะการปฏิบัติเพื่อการพัฒนา มี 4 ประการ ดังนี้

ประการแรก ควรมีการพัฒนานักเรียนชาย และนักเรียนที่มีผลการเรียนไม่ดี เป็นกลุ่มแรก โดยการจัดกิจกรรมพัฒนาให้เด็กมีทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่ให้มากขึ้น มีความตั้งใจที่จะมีพฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่ให้มากขึ้น และมีการมุ่งอนาคตควบคุมตนให้มากขึ้น เนื่องจากพบว่าตัวแปรเหล่านี้มีผลที่สำคัญต่อพฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่ของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่มดังกล่าวเป็นอย่างยิ่ง โดยการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็กในกลุ่มดังกล่าวอาจทำได้โดยการฝึกฝนให้เด็กได้ทำหน้าที่ต่าง ๆ ในบ้าน หรือในชั้นเรียนมากขึ้น โดยมีผู้ปกครอง หรือ ครู คอยให้คำแนะนำในการทำหน้าที่ต่าง ๆ ที่เหมาะสม หรือ อาจมีการจัดฝึกอบรมให้เด็กมีการมุ่งอนาคตควบคุมตนมากขึ้น นอกจากนี้การทำตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบจากผู้ปกครอง และผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับเด็ก ก็จะเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาทัศนคติที่ดี และความตั้งใจที่จะมีพฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่ให้มากยิ่งขึ้นในกลุ่มนักเรียนดังกล่าวได้อีกทางหนึ่งด้วย

ประการที่สอง ในนักเรียนโดยทั่วไป พบว่า ควรมีการจัดกิจกรรมจากบ้าน หรือ โรงเรียน เพื่อพัฒนาให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่มากขึ้น และให้นักเรียนมีความตั้งใจที่จะรับผิดชอบต่อหน้าที่ให้มากขึ้นก่อนเป็นอันดับแรก เช่น การฝึกให้เด็กได้มีโอกาสร่วมแสดงความคิดเห็น หรือ ร่วมรับผิดชอบในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เด็กมีความชอบ หรือมีความถนัดในครอบครัว หรือ ในชั้นเรียน เนื่องจากลักษณะทางจิตทั้ง 2 ด้านนี้เป็นปัจจัยเชิงเหตุที่มีความสำคัญในอันดับต้น ๆ ต่อการมีพฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่

ประการที่สาม จากการศึกษาในครั้งนี้ทำให้ทราบว่า ปัจจัยเชิงเหตุภายในตัวของนักเรียนที่มีความสำคัญต่อสาเหตุของการมีพฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่ของนักเรียน คือลักษณะทางจิตใจที่มีติดตัวเด็ก ได้แก่ การมุ่งอนาคตควบคุมตน ความตระหนักในเรื่องหน้าที่ และการมีสุขภาพจิตดี ดังนั้นถ้าต้องการพัฒนาให้พฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่เป็นพฤติกรรมที่คงทนถาวรของนักเรียนจึงควรที่จะพัฒนาสาเหตุของสาเหตุที่อยู่ภายในตัวของนักเรียนเหล่านี้ให้มีปริมาณมากขึ้น ซึ่งการพัฒนาจิตลักษณะเหล่านี้ต้องอาศัยสภาพแวดล้อมรอบ ๆ ตัวเด็กทั้งจากบ้านและโรงเรียน รวมทั้งการจัดกิจกรรม การฝึกอบรมทางจิตใจด้านต่าง ๆ ประกอบด้วย

ประการสุดท้าย ผลการศึกษาในครั้งนี้ทำให้ทราบว่า ปัจจัยเชิงเหตุภายนอกตัวนักเรียน ที่มีความสำคัญต่อสาเหตุของการมีพฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่ของนักเรียน คือ สภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวเด็กทั้งที่บ้าน และที่โรงเรียน อันได้แก่ การมีแบบอย่างที่เหมาะสม การได้รับการฝึกฝนให้ทำหน้าที่ และการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนแบบประชาธิปไตย ดังนั้นเพื่อให้

พฤติกรรมรับผิดชอบต่อนหน้าที่เป็นพฤติกรรมที่ฝังแน่นอยู่กับตัวเด็ก ผู้ปกครอง และโรงเรียน ควรร่วมมือกันในการสร้างเสริมสภาพแวดล้อมเหล่านี้ให้มีมากขึ้น นับตั้งแต่การเป็นแบบอย่างที่ดีในการรับผิดชอบต่อนหน้าที่ของผู้ปกครอง ในขณะที่เดียวกันเมื่อนักเรียนคนใดเป็นผู้ที่รับผิดชอบต่อนหน้าที่ได้อย่างดีครู หรือ โรงเรียนก็ควรให้การยกย่องให้เป็นตัวอย่างแก่นักเรียนคนอื่น ๆ เพื่อให้นักเรียนได้เห็นแบบอย่างที่เหมาะสมว่าควรปฏิบัติตนอย่างไรทั้งที่บ้าน และที่โรงเรียน นอกจากนี้ผู้ปกครองและครูต้องให้เด็กได้ฝึกฝนให้ทำหน้าที่ของตนเองให้มากขึ้น โดยมีการมอบหมายงานบางอย่างที่เหมาะสมกับวัย และความสามารถของเด็กแต่ละคนให้รับผิดชอบทั้งที่บ้าน และที่โรงเรียน และในขณะที่เด็กทำหน้าที่ต่าง ๆ อยู่那儿ผู้ปกครอง และครูควรให้ความสนใจ และให้คำแนะนำที่ถูกต้องแก่เด็ก เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเหมาะสมอีกด้วย โดยเฉพาะการปฏิสัมพันธ์ของครูต่อเด็กนั้นพบว่ามีความสำคัญต่อทัศนคติที่ดี และความตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ของเด็กมากกว่าการ อบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสุนนของพ่อแม่เสียอีก ครูจึงจำเป็นที่จะต้องให้ความรักความเอาใจใส่เด็กทุกคนอย่างเสมอภาค มีการให้รางวัล หรือ ลงโทษเด็กอย่างมีเหตุผล และมีความยุติธรรม ยอมรับฟังความคิดเห็นที่มีเหตุผลของเด็ก และสนับสนุนความสามารถของนักเรียนทุกคนอย่างเหมาะสม เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีพฤติกรรมรับผิดชอบต่อนหน้าที่ติดตัวตลอดไป อันจะส่งผลดีกลับมาสู่ผู้ปกครอง ครู-อาจารย์ และโรงเรียนนั่นเอง เนื่องจากนักเรียนที่มีพฤติกรรมรับผิดชอบต่อนหน้าที่เป็นผู้ที่มีลักษณะเอาใจใส่ในงาน มีความพยายามในการทำงาน ไม่ทอดทิ้งงานให้ค้างค้ำ มีความละเอียดรอบคอบ พยายามปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น รู้จักปรับปรุงการทำงาน และยอมรับในผลของการกระทำของตนไม่ว่าจะเป็นผลดีหรือผลเสียก็ตาม นอกจากนี้ยังเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์ เคารพระเบียบข้อตกลง หรือกติกาต่าง ๆ ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่ปรารถนาของผู้ปกครอง ครู-อาจารย์ และโรงเรียน รวมทั้งสังคมในปัจจุบัน และในอนาคตเป็นอย่างยิ่ง

This study aims at examining antecedents of responsible behavior of Junior high school students. There are three objectives in this study. First, to examine the influence of situational factors in terms of parents, teachers and friends on responsible behavior. Secondly, to study the influence of psychological factors on responsible behavior. Finally, to investigate the interactional relationships among psychological and situational factors those affect responsible behaviors. The Sampling of this study are 576 students in grade 7 from total of 4 junior high school in Bangkok and Nakhornprathom province.

This correlational-comparative study assesses 12 variables from two of Behavior of situation and 6 of psychological. 11 sets of questionnaires in the forms of summated rating method and a set of questionnaires in the forms of multiple choice.

Five hypotheses were tested in this study by caring out various types of statistical analyses of the data. Three-way, two-way and also one-way Analyses of Variance are performed on total sample as well as on other 16 subsamples identified by the background variables of the students. Furthermore, the Multiple Regression Analyses both totaled and stepwised are performed on the data. In Addition, these types of statistics also use to find the risk-groups of sample to be taken urgent action.

This study aims at investigating antecedents of responsible behavior of junior high school students. There are three objectives in this study. First, to examine the influence of

situational factors in terms of parents, teachers, and friends on responsible behavior. Secondly, to study the influence of psychological characteristics on responsible behavior. Finally, to investigate the interactional relationships among psychological and situational factor influencing responsible behavior.

Based on interactionism model, this correlational-comparative study assesses 5 groups of variables. The first group of variables is situational factors, consisting of 4 variables : love and reasoning oriented child rearing practice, democratic interaction between teacher and student, responsibility training at home and school, and appropriate model of responsible behavior. The second group of variables is psychological traits, consisting 4 variables : mental health, awareness of duty, future orientation and self-control, and belief in internal locus of control of reinforcement. The third group of variables is psychological states consisting of 2 variables : attitude toward responsible behavior, and intention to act responsibly. The fourth group of variables is responsible behavior. This group of dependent variables is responsible behavior at school. The final group of variables is background of the students, e.g., gender, number of family member, grade point average, etc.

The samples of this study are students in grade 11 from the total of four schools, half-located in Bangkok and the rest located in Nakhornprathom Province. These schools are matched by their size. Stratified quota random sampling technique is used to sample students. With the total of usable data from 576 students, two hundred and fifty students are male (43.40%) and three hundred and twenty six students are female (56.60%).

Three-way Analysis of variance and Multiple Regression Analysis are performed to test 5 hypotheses. There are four main findings in this study.

First, regarding situational factors, it was found that students who reported of receiving high love and reasoning oriented child-rearing practices, or having more democratic participation with teacher, or receiving more training related to responsibility, or having more suitable model from parents/friends reported more responsible behavior at home as well as at school than the opposite ones, This results were evident in the total

sample, and especially in two types of subgroups namely, provincial students., and students from large family.

Secondly, regarding psychological factors, it was found that students who possessed his/her degree of one of the following psychological characteristics, i.e., good mental health of awareness of his/her duty, or future orientation and self-control, or belief in internal locus of control of reinforcement reported more responsible behavior both at home and at school than their counterparts. These results were found in the total sample, and especially in 3 types of subgroups namely, female students, students from small family, and first-born students.

Thirdly, results from MRA revealed that situational factors together with psychological factors, with the total of 10 variable, could account for the variance of responsible behavior at home and responsible behavior at school in the total sample with the accuracy of 47.9% and 63.9%, respectively. Furthermore, the highest percentage of predictor from the 10 variables was found in non-first born students with 66.5% for responsive behavior at home and 75.0% for responsive behavior at school. From there 10 variables, the most important predictor was attitude toward responsive behavior, followed by intention to act responsively.

Finally, it was found that there were two responsive behavior at risk groups that should receive immediate attention, that is male students, and students with low GPA.

According to the findings, there are four recommendations for practice,

First, Two responsive behavior at risk groups, male student and students with low GPA should be immediately received attention. First of all, These groups need to improve favorable attitude toward responsive behavior. In addition, another two important psychological characteristics should be strengthen in order to improve their responsive behavior, that is intention to act responsively, and future orientation and self control.

Secondly, For overall students, any training and activities that enhance their favorable attitude toward responsive behavior and intention to act responsively are recommended for parents at home as well as, teachers at schools.

Thirdly, it was found that improving favorable attitude toward responsive behavior in students is urgently necessary, but not enough. Three other psychological characteristics should also be improved to more long-term impact on responsive behavior. Three psychological characteristics should also be improved to more long-term impact on responsive behavior. These psychological characteristics are future-orientation and self-control, awareness of the student's duty (at home/school), and good mental health.

Finally, parents and teachers should build responsive atmosphere by not only being good role model, but also train the students by letting the students to take in charge of some jobs or duties suitable for their age. Furthermore, they should also create democratic and supportive which environment will improve the students responsive behavior.